

Súd: Krajský súd Nitra
Spisová značka: 8CoP/30/2020
Identifikačné číslo súdneho spisu: 4420201097
Dátum vydania rozhodnutia: 19. 11. 2020
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Adriana Kálmánová, PhD.
ECLI: ECLI:SK:KSNR:2020:4420201097.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Nitre, v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Adriany Kálmánovej, PhD. a členov senátu JUDr. Vladimíra Novotného a JUDr. Borisa Minksa, v právnej veci navrhovateľa: T. W., nar. XX.XX.XXXX, bytom U., V. XXX, proti odporcovi: T. W., nar. XX.XX.XXXX, bytom P., Sv. P. XX, zastúpený Q. W., nar. XX.XX.XXXX, bytom P., U.. P. XX, v konaní o zrušenie vyživovacej povinnosti na plnoleté dieťa, o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Okresného súdu Nové Zámky č. k. 6Pc/7/2020-44 zo dňa 7. júla 2020, takto

rozhodol:

Odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie **p o t v r d z u j e**.
Ž i a d e n z účastníkov nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

o d ô v o d n e n i e :

1. Súd prvej inštancie zamietol návrh navrhovateľa na zrušenie jeho vyživovacej povinnosti voči odporcovi a o trovách konania rozhodol v zmysle § 52 CMP výrokom, že žiadny z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania .

1.2. Rozhodnutie vo veci samej právne odôvodnil s poukazom na § 62 ods. 1, 2, 4, 5 zákona č. 36/2005 Z. z. zákona o rodine (ďalej len „Zákon o rodine“).

1.3. Návrh odôvodnil tým, že vyživovacia povinnosť mu bola určená rozsudkom Okresného súdu Nové Zámky č. 12C/88/2007-20 zo dňa 18.9.2007, právoplatným dňa 10.10.2007, vo výške 2 000 Sk (66,39 Eur) mesačne. Odporca je plnoletý, po ukončení štúdia na strednej škole v Komárne v roku 2018 maturitou začal študovať na Vysokej škole v Brne, fakulte Strojného inžinierstva. V druhom polroku navrhovateľ zistil, že druhý účastník nespravil skúšky, a ani nereagoval na jeho žiadosť o predloženie potvrdenie o návšteve školy. Keďže nemá žiadne informácie o tom, či odporca, jeho syn študuje a je dostatok pracovných príležitostí nájsť si prácu, zodpovedajúcu jeho fyzickým a psychickým schopnostiam, podal predmetný návrh.

1.4. Súd prvej inštancie po vykonanom dokazovaní návrh ako nedôvodný zamietol. Vychádzal najmä zo skutočností, že vyživovacia povinnosť navrhovateľa voči druhému účastníkovi bola určená rozsudkom Okresného súdu Nové Zámky č. 12C/88/2007-20 zo dňa 18.09.2007. Z potvrdenia o štúdiu zo dňa 01.07.2020 Vysokého učenia technického v Brne podnikateľskej fakulty mal preukázané, že druhý účastník je študentom prvého ročníka prezenčnej formy štúdia bakalárskeho študijného programu Entrepreneurship and Small Business Development na Fakulte podnikateľskej Vysokého učenia technického v Brne. Z týchto skutočností mal potom za preukázané, že druhý účastník sa pripravuje na svoje povolanie a nie je schopný sa sám živiť, preto vyživovacia povinnosť navrhovateľa voči druhému účastníkovi určená vyššie uvedeným rozsudkom Okresného súdu Nové Zámky naďalej trvá. Skutočnosť, že druhý účastník nepreukázal svoje študijné výsledky nepovažoval pre posúdenie sporu za rozhodujúce, keď povinnosť preukazovať študijné výsledky nevyplýva pre druhého účastníka zo žiadneho predpisu.

2. Proti rozsudku podal v zákonnej lehote odvolanie navrhovateľ, dôvodiac nedostatočne zisteným skutkovým stavom veci, domáhajúc sa zrušenia a vrátenia veci súdom prvej inštancie. Namietal, že súd prvej inštancie sa uspokojil len s tvrdením, že druhý účastník konania navštevuje školu, túto skutočnosť neoveril ale dopytom na školu, aj keď takéto dokazovanie navrhol vykonať. Predložené potvrdenie o návšteve školy nebolo opatrné odtlačkom pečiatky príslušnej školy, preto má pochybnosti o jeho právnej relevantnosti. Ďalej namietal nevykonanie navrhnutých dôkazov na zistenie, či druhý účastník aj reálne chodil do školy - navštevoval prednášky, cvičenia, absolvoval skúšky. Poukázal na povinnosť účastníka dokazovať svoje tvrdenia a predkladať súdu dôkazy o jeho tvrdeniach, teda druhý účastník mal vynaložiť všetko úsilie na preukázanie pravdivosti svojich tvrdení. Podľa neho navrhovateľ neuniesol dôkazné bremeno.

2.1. Poukázal tiež na dĺžku trvania vyživovacej povinnosti rodiča do doby, kedy sa dieťa štúdiom pripravuje na budúce povolanie a kým nie je schopné sa samo živiť. Dodal, že jeho syn má už ukončené úplné stredoškolské vzdelanie priemyslové s maturitou v Komárne, so študijným odborom, ktorý je plne uplatniteľný na trhu práce, nielen v mieste jeho bydliska v P. a v jeho okolí, ale aj kdekoľvek na území Slovenskej republiky. Preto má za to, že jeho vyživovacia povinnosť už zanikla.

3. Syn navrhovateľa vo vyjadrení k odvolaniu uviedol, že pred pojednávaním 07.07.2020 bolo poslané elektronické potvrdenie zo školy T. W., ktoré bolo overené notárom v Českej republike, ktoré bolo doporučene poslané na súd, a ktoré podanie súd preposlal navrhovateľovi, aby sa presvedčil o pravdivosti. V tom istom čase bolo preposlané toto elektronické potvrdenie s pečiatkou zo školy bez overenia notára na súd. Aby sa dalo toto potvrdenie poslať poštou, bolo potrebné overiť ho notárom podľa odporúčania školy. Vo vyjadrení citoval ako funguje elektronické potvrdenie:

„V príloze naleznete potvrzení o studiu, o jehož vydání jste požádal.

Student může elektronické potvrzení o studiu použít dvojím způsobem

1. Použití v elektronické podobě je možné všude tam, kde lze dokládat elektronické dokumenty, činit elektronická podání. Potvrzení lze předložit zasláním do datové schránky, uložením do určenej elektronické aplikace, zasláním e-mailem, předáním na USB disku apod. Elektronické potvrzení se chová stejně jako kterýkoli jiný dokument vydaný elektronicky, elektronický podpis oprávněné osoby má stejnou váhu jako podpis na listinné podobě dokumentu.

2. Použití elektronického potvrzení v listinné podobě je možné v podobě autorizované konverze dokumentu, kterou provádí kterýkoli CzechPOINT, notář, advokát, obecní, krajský a matričný úřad nebo zastupitelský úřad ČR.“

Každý účastník konania má v rámci kontradiktórnosti nielen povinnosť dokazovať svoje tvrdenia, ale aj presvedčiť sa o pravdivosti a zákonnosti tvrdenia druhého účastníka. Mal za to, že preukazovanie výsledkov skúšok a dochádzky na prednášky je zbytočné, nakoľko to zákon nevyžaduje. Poukázal na skutočnosť, že navrhovateľ prestal plniť vyživovaciu povinnosť od novembra 2019, pričom výživné určené v sume 66,39 eur nebolo od roku 2007 zvyšované. Za tú dobu len raz prispel na okuliare v polovičnej sume ich ceny. Nič iné mu nehradil a ani sa obzvlášť oňho nestaral. Záverom uviedol, že skutočne študuje, boli problémy s prednáškami a cvičeniami kvôli pandémie. Je prekvapený, že toto otec nechce pochopiť.

4. Krajský súd v Nitre, ako súd odvolací (§ 34 CSP) po zistení, že odvolanie bolo podané stranou, v ktorej neprospech bolo rozhodnuté, v zákonom stanovenej lehote na podanie odvolania (§ 359 CSP, 362 ods. 1 CSP) a zistení, že spĺňa náležitosti § 363 CSP, neviazaný dôvodmi odvolania (§ 66 CMP), neviazaný rozsahom odvolania (§ 65 CMP), prejednal odvolanie navrhovateľa bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP), pretože nepovažoval za potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie a nevyžadoval si to dôležitý verejný záujem, s verejným vyhlásením rozhodnutia (§ 219 ods. 3 CSP) a dospel k záveru, že odvolanie navrhovateľa nie je dôvodné.

5. Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, a preto s poukazom na ust. § 387 ods. 2 CSP sa v odôvodnení tohto rozhodnutia obmedzil iba na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, bez toho, aby odvolací súd tieto dôvody opakoval.

6. Predmetom tohto konania je návrh otca plnoletého T. W. na zrušenie vyživovacej povinnosti voči jeho synovi. Manželstvo navrhovateľa s matkou plnoletého syna bolo rozvedené rozsudkom Okresného súdu Nové Zámky č. k. 12C/88/2007-20 zo dňa 18.09.2007, ktorým mu bola uložená vyživovacia povinnosť vo výške 2 000 Sk mesačne k rukám matky jeho syna. Súd prvej inštancie napadnutým rozsudkom návrh zamietol, pretože z potvrdenia o štúdiu zo dňa 01.07.2020 Vysokého učenia technického v Brne podnikateľskej fakulty mal za preukázané, že syn navrhovateľa je študentom prvého ročníka prezenčnej formy bakalárskeho študijného programu Entrepreneurship and Small Business Development na Fakulte podnikateľskej Vysokého učenia technického v Brne, nie je schopný sa sám živiť a preto vyživovacia povinnosť navrhovateľa voči jeho synovi určená vyššie uvedeným rozsudkom naďalej trvá.

7. Podľa § 157 CMP, rozsudok vo veciach výživného možno na návrh zmeniť alebo zrušiť, ak sa zmenia pomery.

8. Plnenie vyživovacej povinnosti rodičov voči dieťaťu trvá, kým dieťa nie je schopné samo sa živiť. Kedy nastane takýto faktický stav, závisí od okolností konkrétneho prípadu, pričom medzi rozhodujúce faktory na strane dieťaťa patrí jeho vek, zdravotný stav, štúdium, schopnosť zamestnať sa, schopnosť vykonávať prácu, odôvodnené záujmy a potreby, majetkové pomery a pod. Len samotná skutočnosť, že dieťa nadobudlo pracovnoprávnú spôsobilosť nemá vplyv na zánik vyživovacej povinnosti rodičov. Rovnako nestačí preukázanie skutočnosti, že dieťa už je schopné nejakej - hocijakej - zárobkovej činnosti. Zákon uprednostňuje záujem oprávneného, preto v prípade, ak sa dieťa rozhodne pokračovať v ďalšom vzdelávaní, hoci už ukončilo prípravu na konkrétne povolanie, povinnosť rodičov vyživovať dieťa nezaniká. Dôležitým faktorom v tomto prípade je aj skutočnosť, či existuje reálna možnosť dieťaťa zamestnať sa vo vyštudovanom odbore. Nie je vylúčené, aby vyživovacia povinnosť rodičov trvala aj v prípade, keď sa dieťa po skončení strednej odbornej školy rozhodne pokračovať v štúdiu na vysokej škole, hoci aj iného zamerania. Vyživovacia povinnosť (z uhla pohľadu prípravy dieťaťa na povolanie) končí dosiahnutím prvého najvyššieho stupňa vzdelania v bežnom vzdelávacom procese (prvá ukončená vysoká škola alebo univerzita - magister). Rozhodnutie dieťaťa po skončení jednej vysokej školy pokračovať v štúdiu na druhej vysokej škole už nezakladá povinnosť ďalšieho vyživovania. Dieťa dosiahlo vo zvolenom odbore najvyšší možný stupeň vzdelania a je teda pripravené živiť sa ďalej samo. Rodičia sa môžu dobrovoľne zaviazat' prispievať na jeho výživu aj v tomto prípade, avšak nejde o zákonný nárok vyplývajúci z rodinnoprávných vzťahov, a preto sa ho nemožno s úspechom domáhať na súde žalobou o určenie vyživovacej povinnosti. Rovnako nemá vplyv na zánik vyživovacej povinnosti rodičov skutočnosť, že majetkové pomery dieťaťa sú lepšie (dokonca výrazne lepšie) než majetkové pomery jeho rodičov ako osôb povinných výživou. Výslovne to vyjadruje ZR v ustanovení § 32 ods. 2 druhá veta. Dieťa sa však v takomto prípade môže spolupodieľať na uspokojovaní svojich potrieb a v primeranom rozsahu aj na uspokojovaní potrieb rodiny výnosmi z majetku, ktoré boli získané pri jeho spravovaní. Súhrnne možno konštatovať, že dieťa je schopné samo sa živiť vtedy, ak je schopné samostatne uspokojovať svoje potreby. Môže sa stať, že táto okolnosť nenastane nikdy - napríklad v prípade ťažkej invalidity dieťaťa. Rozhodne však povinnosť rodičov živiť svoje dieťa netrvá, ak dieťa už ukončilo prípravu na povolanie, má primeraný zdravotný stav, existujú preň pracovné príležitosti, avšak dieťa o ne nemá záujem a z vlastnej vôle nepracuje. Na tieto prípady sa vyživovacia povinnosť rodičov nevzťahuje. Povinnosť rodičov vyživovať svoje deti existuje ako podporný prostriedok výživy po celú dobu života subjektov tohto právneho vzťahu. Aj v prípade, že dočasne zanikne povinnosť plniť výživné, pretože nie sú splnené predpoklady pre jeho existenciu - napríklad dieťa je už schopné samo sa živiť - môže sa, ak dôjde k zmene týchto podmienok, vyživovacia povinnosť obnoviť. Tento charakteristický znak vyživovacej povinnosti rodičov voči deťom sa nazýva elasticita. Praktickým príkladom môže byť prípad, ak sa dieťaťu, ktoré sa samo živilo, zmení zdravotný stav tak, že nemôže pracovať a neexistuje iný spôsob adekvátneho zabezpečenia jeho výživy (napr. dávkami sociálneho alebo nemocenského poistenia).

9. Odvolací súd námietku navrhovateľa, že súd prvej inštancie nenáležite zistil skutkový stav, subsumoval pod odvolacie dôvody uvedené v § 365 ods. 1 písm. e) súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností a písm. f) súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam.

10. K odvolaciemu dôvodu podľa § 365 ods. 1 písm. e) CSP, je potrebné uviesť, že súd pri vykonávaní dokazovania nie je viazaný návrhmi účastníkov a nemá povinnosť všetky navrhnuté dôkazy vykonať. Nevykonanie všetkých navrhnutých dôkazov nie je vadou spôsobujúcou účastníkovi odňatie možnosti konať pred súdom, pretože v zmysle ustanovenia § 185 ods. 1 CSP je vecou súdu, aby rozhodol, ktoré z navrhovaných dôkazov vykoná. Toto oprávnenie súdu sa neviaže na návrhy účastníka konania.

11. K nesprávnym skutkovým zisteniam odvolací súd konštatuje, že citovaný odvolací dôvod je v súdnej praxi vykladaný tak, že musí ísť o také skutkové zistenia, na základe ktorých súd prvej inštancie vec posúdil po právnej stránke a ktoré nemajú v podstatnej časti oporu vo vykonanom dokazovaní. Skutkové zistenia nezodpovedajú vykonaným dôkazom, ak výsledok hodnotenia dôkazov nie je v súlade s § 191 CSP, a to vzhľadom na to, že súd vzal do úvahy skutočnosti, ktoré z vykonaných dôkazov alebo z prednesov strán sporu nevyplývali, ani inak nevyšli počas konania najavo, alebo opomenul rozhodujúce skutočnosti, ktoré boli vykonanými dôkazmi preukázané, alebo vyšli počas konania najavo. Nesprávne sú aj také skutkové zistenia, ktoré súd prvej inštancie založil na chybnom hodnotení dôkazov. Typovo ide o situáciu, kde je logický rozpor v hodnotení dôkazov, prípadne poznatkov, ktoré vyplývali z prednesov strán sporu, alebo ktoré vyšli najavo inak z hľadiska závažnosti (dôležitosti), zákonnosti, pravdivosti,

eventuálnej vierohodnosti alebo ak výsledok hodnotenia dôkazov nezodpovedá tomu, čo malo byť zistené spôsobom vyplývajúcim z ustanovení § 192 až § 194 CSP.

12. V zmysle čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd jednou so všeobecných záruk spravodlivého prejednaní veci pred súdom je zásada „rovnosti zbraní“. Táto zásada zabezpečuje, aby v súdnom konaní mali jeho účastníci rovnaké postavenie. „Rovnosť zbraní“ spočívajúca v rovnakom postavení účastníkov súdneho konania sa prejavuje v procesnoprávnom postavení účastníkov konania, v spôsobe a rozsahu dokazovania a v iných oblastiach spojených so súdnym uplatňovaním práva. Zachovanie „rovnosti zbraní“ z pohľadu spôsobu a rozsahu vykonávaného dokazovania sa týka aj oprávnenia účastníkov konania navrhovať dôkazy. Možnosť navrhovania dôkazov je spojená s princípom dôkazného bremena, ktorého úspešnosť sa v súdnom spore viaže na schopnosť predložiť adekvátne dôkazy na preukázanie svojich tvrdení. Výber dôkazných prostriedkov je na vóli účastníka konania, no o tom, ktoré z navrhovaných dôkazov budú vykonané a ktoré nie, rozhoduje súd podľa svojej voľnej úvahy. Obsahom záruky na spravodlivý súdny proces z pohľadu oprávnenia navrhovať dôkazy je limitovanie tejto voľnej úvahy súdu. Týmto limitom je požiadavka, aby nevykonanie navrhnutých dôkazov alebo vykonanie iných dôkazov nepostavilo účastníka konania do jasne nevýhodnejšej pozície v porovnaní s jeho odporcom v súdnom spore (rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Feldbrugge c. Holandsko z roku 1986). V súvislosti s rozhodnutím súdu, ktoré z navrhovaných dôkazov vykoná a ktoré nie, to teda znamená, že účastník konania nesmie byť týmto rozhodnutím znevýhodnený oproti druhému účastníkovi. Podľa judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky nevykonanie účastníkom navrhnutého dôkazu môže byť porušením základného práva na spravodlivé súdne konanie dokonca aj bez priamej spojitosti s porušením zásady „rovnosti zbraní“. Ústavný súd Slovenskej republiky vo svojom náleze z 26. januára 2010 sp. zn. III. ÚS 332/09 vyslovil názor, že nevykonanie navrhovaného dôkazu, ak tento mohol mať vplyv na posúdenie skutkového stavu, ktorý z doteraz vykonaných dôkazov nemožno bezpečne ustáliť, je porušením práva na spravodlivé súdne konanie v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

13. V konaní bolo sporné, či syn navrhovateľa je schopný samostatne sa živiť, teda či vyživovacia povinnosť navrhovateľa aj naďalej trvá. Syn navrhovateľa skutočnosť, že naďalej študuje na vysokej škole, teda že nie je schopný sa sám živiť, preukázal e-mailom zo dňa 01.06.2020, ktorého prílohou bolo elektronické potvrdenie o štúdiu, ustanovujúce, že T. W., nar. XX.XX.XXXX, študuje v akademickom roku 2019/2020 v 2. ročníku v prezenčnej forme štúdia bakalárskeho študijného programu strojárstvo. Dňa 05.06.2020 bolo súdu prvej inštancie doručené to isté potvrdenie o štúdiu, spolu s doložkou o zaručenej konverzii na žiadosť do dokumentu v listinnej podobe. Zaručená konverzia dokumentu bola vykonaná na Českej pošte, s.p. Obsahom doložky konverzie v parafrázovanej podobe je informácia, že pôvodný elektronický dokument bol podpísaný platným kvalifikovaným elektronickým podpisom na základe kvalifikovaného certifikátu udeleného osobe podpisujúcej dokument Ing. Josef Bednář, Ph.D., 2779, Vysoké učení technické v Brne.

13.1. Na pojednávaní dňa 07.07.2020 syn navrhovateľa predložil súdu prvej inštancie potvrdenie o štúdiu prvého ročníka prezenčnej formy štúdia bakalárskeho študijného programu Entrepreneurship and Small Business Development na Fakulte podnikateľskej Vysokého učenia technického v Brne zo dňa 01.07.2020, ktorého fotokópiu súd prvej inštancie založil do spisu. Potvrdenie o štúdiu obsahovala QR kód, zoskenovaním ktorého odvolací súd zistil, že osoba s osobným číslom „208720“ je k 13.10.2020 študentom prezenčnej formy štúdia VUT v Brne. Tak ako bolo uvedené vyššie, podľa ustálenej doktríny sa príprava na budúce povolanie, a teda aj vyživovacia povinnosť končí dosiahnutím prvého najvyššieho stupňa vzdelania - ukončením prvej vysokej školy. Keďže mal odvolací súd preukázané, že syn navrhovateľa doposiaľ stále študuje na prvej vysokej škole a nemá ukončené žiadne predchádzajúce vysokoškolské štúdium, nie je schopný samostatne sa živiť o to viac, že forma vysokoškolského štúdia je prezenčná, čo znamená, že štúdium je založené na každodennej návšteve výučby, študent je v sústavnom kontakte s vyučujúcimi a štúdium sa uskutočňuje podľa týždenného rozvrhu. Odvolaciemu súdu sa len ťažko predstavuje, že študentovi prezenčnej formy štúdia, ktorý sa okrem absolvovaných prednášok resp. cvičení, musí na hodiny pripravovať, zostáva dostatok času na nájdenie si zamestnania, ktoré bude zabezpečovať jeho základné potreby. Podľa názoru odvolacieho súdu v danej veci nie je právne relevantné, či syn navrhovateľa preukázal svoje štúdium výsledkami skúšok, resp. dochádzkou, pretože tieto skutočnosti nemožno považovať ako hodnotiace kritérium toho, či vyživovacia povinnosť otca naďalej trvá. Ak by odvolací súd takýto výklad pripustil a vyžadoval by predloženie študijných výsledkov, uvedené by mohlo viesť k tvrdeniu, že syn navrhovateľa by mal nárok na výživné len pokiaľ dosahuje dobré študijné výsledky a má dobrú dochádzku, čo však zákon nevyžaduje, teda by odvolací súd požadoval preukázanie skutočností nad rámec zákona.

14. Vzhľadom na uvedené skutočnosti odvolací súd dospel k záveru, že nebolo potrebné vykonávať ďalšie dokazovanie, súd prvej inštancie správne zistil skutkový stav a z takto zistené skutkového stavu dospel k správny právnym záverom, a preto odvolací súd rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozsudku, napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny podľa § 387 ods. 1 CSP potvrdil.

15. O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 52 CMP tak, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom odvolacieho súdu pomerov hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).